

Кількість населення в світі та Україні

Демографічна політика

- **Мета:** поглибити знання про кількість населення в світі та Україні. Сформувати знання про причини зміни кількості населення; поняття «природний та механічний рух», «демографічний вибух». Ознайомити з дослідженнями Т. Чубинського. Розвивати пам'ять, логічне мислення, вміння аналізувати та порівнювати статистичні дані таблиць, працювати з підручником, тематичними картами та іншими джерелами знань. Виховувати почуття патріотизму.
- **Тип уроку:** урок засвоєння нових знань
- **Обладнання:** атласи, підручник, презентація.

Основні поняття: демографія, природний рух населення, густота населення, відтворення населення, демографічна криза, депопуляція, демографічний вибух, демографічна політика

Хід уроку:

I. Організація класу

II. Мотивація навчальної діяльності

III. Вивчення нового матеріалу

IV. Узагальнення

Домашнє завдання

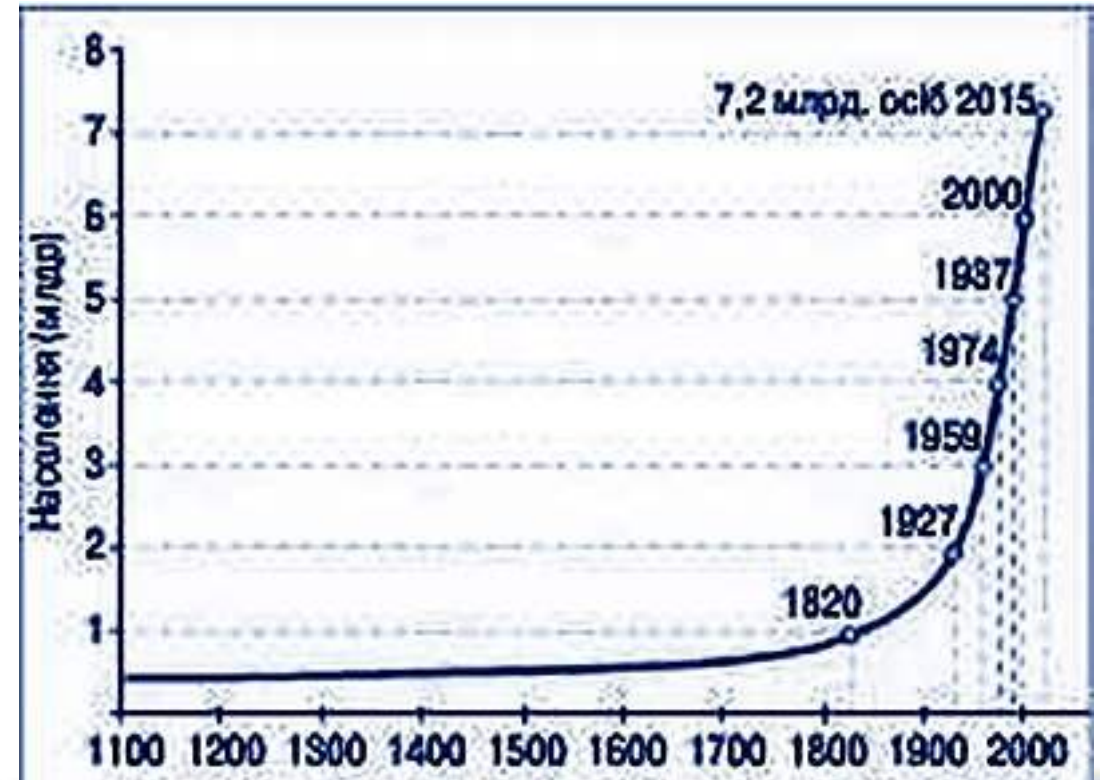
Зміна кількості населення у світі та в Україні

- чисельність населення світу не є постійною величиною і з року в рік змінюється. Загалом **населення світу постійно збільшується**
- темпи його зростання не завжди були однаковими
- → свого піку вони досягли в період 1965-1970 рр.
- → після отримання політичної незалежності більшість країн Азії, Африки та Латинської Америки отримала доступ до досягнень медицини, за рахунок чого рівень смертності в них зменшився у 2 рази

Динаміка зростання чисельності населення

- На початку нашої ери загальна кількість людства не перевищувала **250 млн осіб**
- Менш ніж за 40 років, з **1960 по 1999 р.**, населення планети зросло **у два рази**, а восени **1999 р.** перетнуло позначку в **6 млрд.**
- **Це явище стрімкого зростання чисельності населення земної кулі отримало назву «демографічного вибуху»**
- на **2015 р.** кількість жителів нашої планети становила **понад 7,2 млрд осіб**
- у **2030 р.** — зросте до **9,7 млрд**,
- у **2050 р.** — до **11,2 млрд** жителів

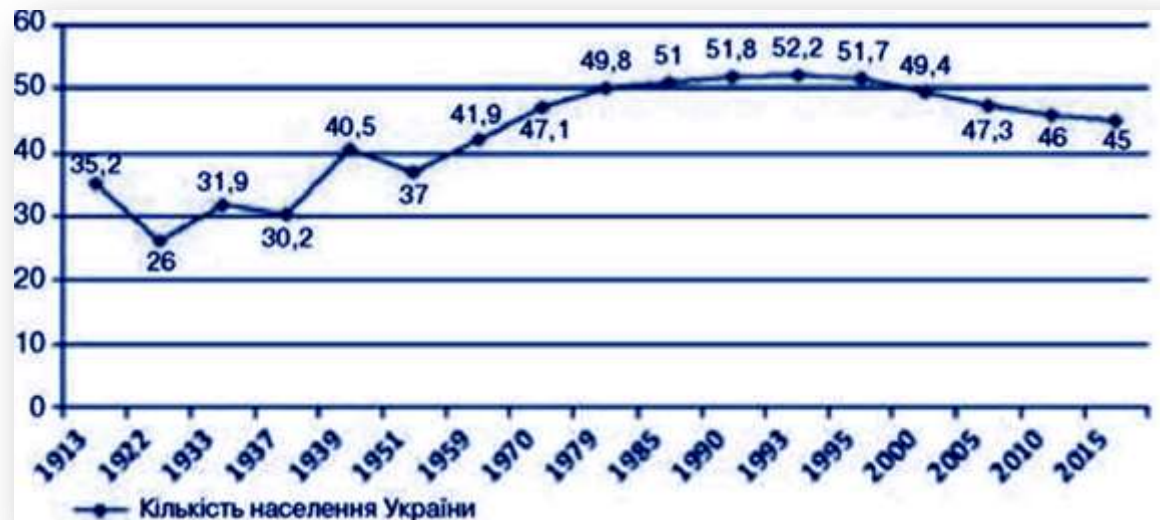

- **Європа у прирості населення світу не бере участі, оскільки тут він є нині від'ємним**
- **За прогнозами, кількість населення Європи у 2050 р. буде менша, ніж у 2015 р.**
- **Більше половини майбутнього приросту населення світу припадатиме на Африку**
- **Другий за величиною внесок у глобальне зростання населення здійснить Азія**
- **Помітно менші прирости покажуть Північна Америка, Латинська Америка і країни Океанії.**

Зміна кількості населення в Україні

- **В XVII ст. - 5 млн осіб.**
- **У XVIII ст.- 9 млн осіб**

Населення України, млн. осіб			
	 Всього	 Міське населення	 Сільське населення
1990	51,838	34,869	16,969
1995	51,728	35,119	16,609
2000	49,430	33,339	16,091
2005	47,280	32,009	15,271
2010	45,963	31,525	14,438
2015	42,929	29,673	13,256
2016	42,760	29,585	13,175

- **На початку XIX ст. у 1913 р. - 35,2 млн осіб.**
- **На 01.01.1993 р. сягнула 52,2 млн осіб.**
- **Однак цей рік виявився своєрідним піком зростання чисельності населення нашої країни**
- **після того — невпинно щорічно зменшується**

Демографічна політика

- **Зміна кількості населення та його складу створює демографічні проблеми:**
 - небажане скорочення або, навпаки
 - зростання кількості населення
 - висока смертність дітей або літніх людей
 - старіння населення тощо
- **Сукупність демографічних проблем називаються демографічною кризою**
- **Важливою демографічною проблемою є значне скорочення чисельності населення → має місце в сучасній Україні, а також в інших країнах Європи**
- **Економічні наслідки цього процесу:**
 - брак робочих рук
 - старіння населення
 - зростання податкового навантаження на працездатних

- Ще одна демографічна проблема - це **демографічний вибух—різке зростання кількості населення**
- Він характерний для **країн, що розвиваються:**
 - країни Африки
 - Близький Схід
 - Китай
 - Індія

Населення Китаю

**Населення Індії.
На цьому фото є потяг...**

Природний і механічний рухи населення

- **Зміна кількості населення у світі та окремих країнах є результатом двох процесів: природного і механічного рухів населення**

- **Основні показники природного руху:**
- **Народжуваність** вказує на кількість народжених дітей на 1000 жителів за рік
- **Смертність** вказує на кількість померлих на 1000 жителів за рік

Природний приріст

- **Природний приріст** - різниця між кількістю народжених (Н) і кількістю померлих (С) за певний період (за рік)

$$\text{Природний приріст} = Н - С$$

- Усі ці показники вимірюються у проміле (‰)

Депопуляція
— зменшення
кількості населення

Механічний рух населення

- На кількість жителів країни впливає й механічний рух населення, тобто міграція
- **Міграція** — просторове переміщення населення зі зміною місця проживання

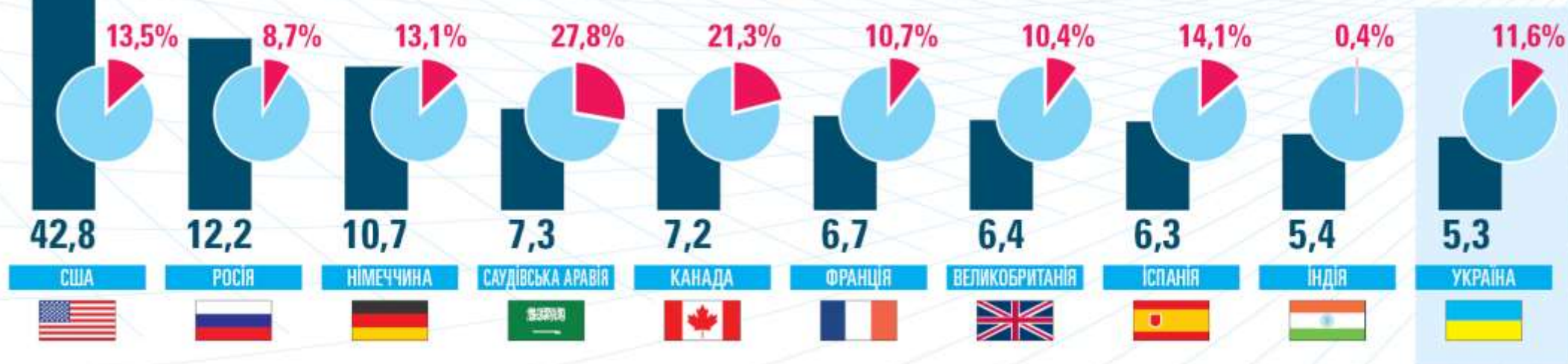
- **Нині понад 230 млн осіб проживають за межами країн свого народження, більшість з них – у розвинутих країнах Західної Європи, Північної Америки, в Австралії**

ІНТЕНСИВНІСТЬ МІГРАЦІЇ В СВІТІ ЗРОСТАЄ

1990 **155.5** млн.чол.

2010 **213.9** млн.чол.

УКРАЇНА - ВАЖЛИВИЙ УЧАСНИК ГЛОБАЛЬНИХ МІГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ

Внутрішні міграції населення України

Внутрішньо переміщені особи в Україні

Зовнішні міграції

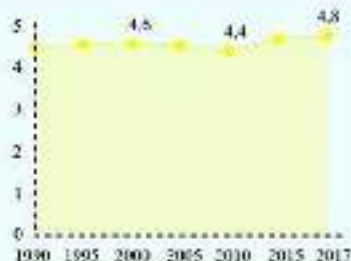
Зовнішні міграції населення України

МІОК Міжнародний інститут освіти, культури та економіки

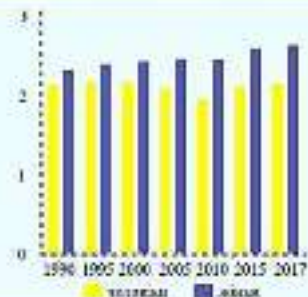
УКРАЇНСЬКІ МІГРАНТИ В ЄВРОПІ

ДИНАМІКА КІЛЬКОСТІ УКРАЇНСЬКИХ МІГРАНТІВ У ЄВРОПІ (млн осіб)

РОЗПОДІЛ УКРАЇНСЬКИХ МІГРАНТІВ У ЄВРОПІ ЗА СТАТТЮ (млн осіб)

РОЗПОДІЛ УКРАЇНСЬКИХ МІГРАНТІВ В ЄВРОПІ ЗА КРАЇНАМИ, 2017 р. (к-сть осіб)

Російська Федерація	3 232 304
Німеччина	252 027
Італія	135 430
Білорусь	224 387
Польща	199 001
Чехія	135 289
Іспанія	92 392
Молдова	92 228
Угорщина	52 253
Португалія	47 360
Латвія	34 687
Естонія	30 676
Новава Зеландія	19 192
Греція	19 104
Фінляндія	16 121
Румунія	15 088
Літва	11 214
Словаччина	10 200
Бельгія	8 639

Австрія	9 664
Данія	7 589
Швейцарія	7 441
Швеція	7 406
Ірландія	4 908
Норвегія	4 567
Бельгія	3 397
Нідерланди	1 872
Фінляндія	1 862
Сербія	1 265
Хорватія	737
Мальта	360
Ісландія	347
Луксембург	184
Норвегія	121
Монако	61
Сан-Марино	62
Лихтенштейн	38
Словенія	5

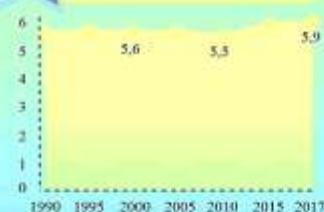
Джерело: Департамент ООН із соціальних та економічних питань

МІОК Міжнародний інститут освіти, культури та економіки

УКРАЇНСЬКІ МІГРАНТИ У СВІТІ

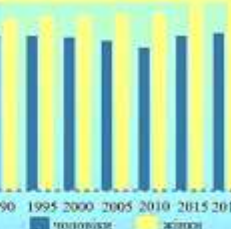
1

ДИНАМІКА КІЛЬКОСТІ УКРАЇНСЬКИХ МІГРАНТІВ У СВІТІ (млн осіб)

2

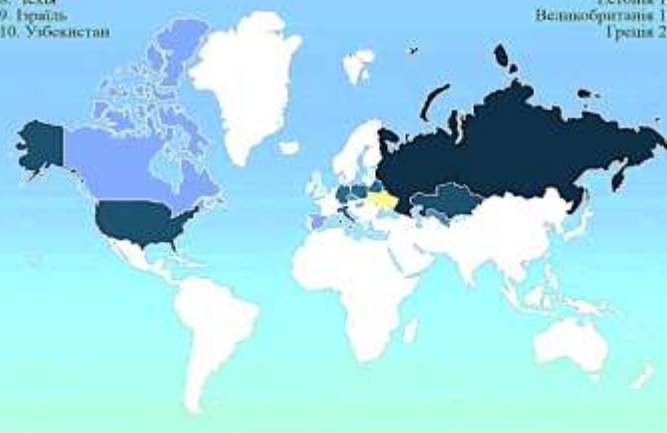
РОЗПОДІЛ УКРАЇНСЬКИХ МІГРАНТІВ У СВІТІ ЗА СТАТТЮ (млн осіб)

3

ТОП-20 КРАЇН З НАЙБІЛЬШОЮ КІЛЬКІСТЮ УКРАЇНСЬКИХ МІГРАНТІВ (2017)

1. Росія
2. США
3. Казахстан
4. Німеччина
5. Італія
6. Білорусь
7. Польща
8. Чехія
9. Ізраїль
10. Узбекистан
11. Іспанія
12. Канада
13. Молдова
14. Угорщина
15. Португалія
16. Латвія
17. Киргизстан
18. Естонія
19. Великобританія
20. Греція

19 - 50 тис. 51 - 100 тис. 101 - 200 тис. 201 - 300 тис. 301 - 400 тис. > 3 млн

Джерело: Департамент ООН із соціальних та економічних питань

Сальдо міграцій

- — різниця між кількістю емігрантів та

$$SM = \text{Імміграція} - \text{Еміграці}$$

- **додатне** → якщо переважають прибулі люди
- **від'ємне** → якщо тих, хто покинув країну, більше, ніж прибулих

Регіональні відмінності демографічних процесів в Україні

- Демографічні процеси змінюються не лише в часі, а й по території України
- **2014 р. – від'ємний приріст:**
 - **Донецька обл.** — природний приріст становив **-36 204 осіб.** → кількість померлих тут значно перевищила кількість народжених (71 799 проти 35 595 осіб).
 - **Дніпропетровська обл.** — **-16 225 осіб.** (кількість померлих (52 722) перевищила кількість народжених (36 497))
 - **Харківська обл.** — природний приріст — **-14 201 особа**
- Винятком були лише області, де кількість населення **зростає (за 2014 р.):**
 - **Закарпатська** — на 3569 осіб
 - **Рівненська** — на 2455 осіб
 - **Волинська** — на 920 осіб
 - **Чернівецька** — на 60 осіб

- Через бойові дії на сході, у **Донецькій області** має місце найбільший відтік мігрантів, унаслідок чого у 2014 р. чисельність населення області **скоротилася на 10 677 осіб**
- Скорочення населення внаслідок міграцій спостерігається і в **Луганській області**, де різниця між кількістю прибулих і вибулих становила **-8120 осіб**
- В **Херсонській області** унаслідок міграції зрештою було втрачено **858 осіб**.
- У **Київській області** за рахунок прибулих мігрантів кількість населення **зросла на 11 120 осіб**
- Значний міграційний приріст мав місце також у **Чернівецькій області (+1397 осіб)**

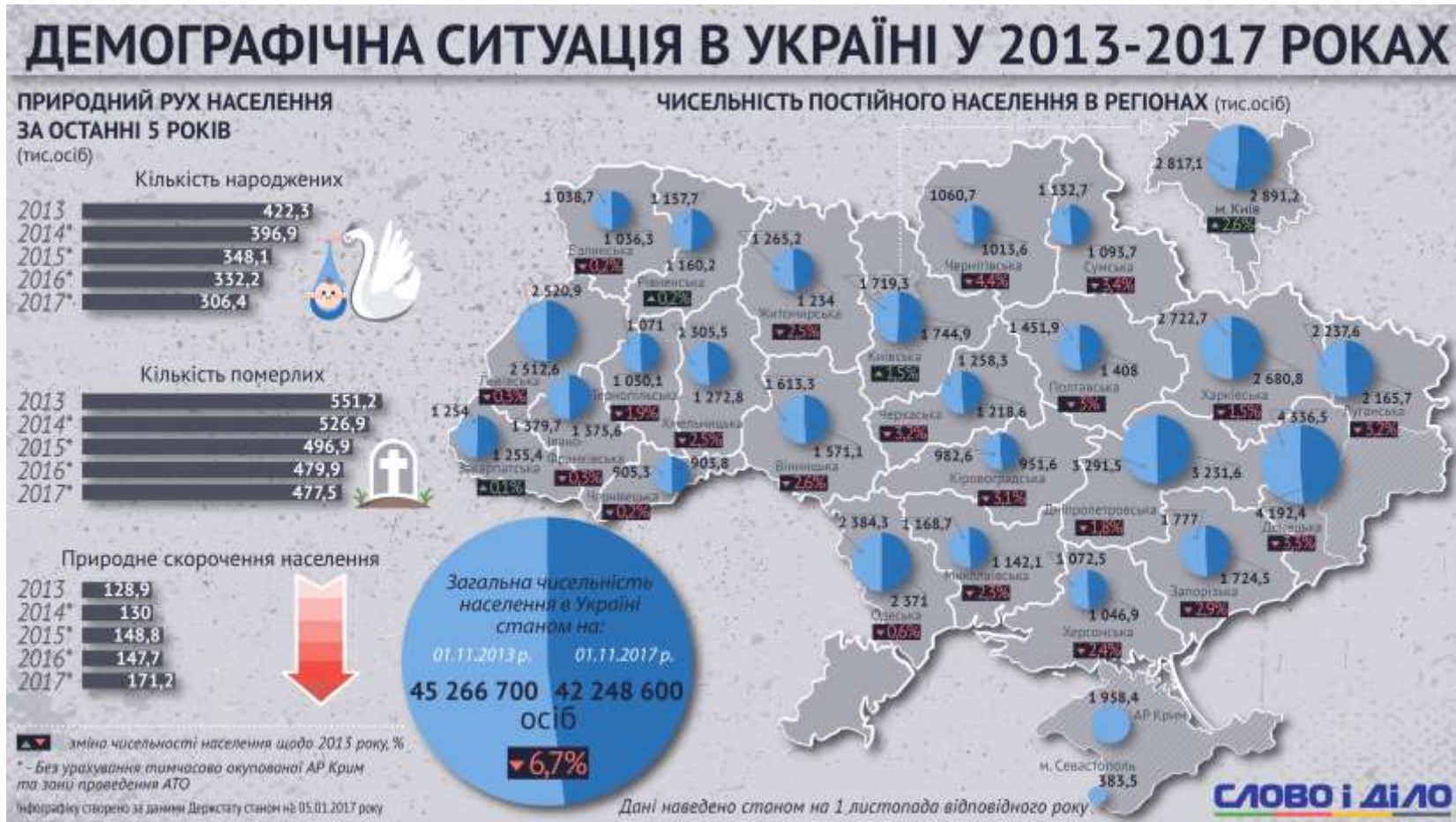

Демографічна політика

- Для вирішення демографічних проблем держави проводять власну **демографічну політику** - систему адміністративних, економічних, пропагандистських та інших заходів, які здійснюються державою з метою врегулювання демографічної ситуації
- У країнах, де населення зменшується, державні заходи спрямовані на збільшення народжуваності та природного приросту
- У країнах, де чисельність населення стрімко зростає, - навпаки, на скорочення

Демографічна політика

- Цілями міграційної політики в Україні є:
 - зменшення масштабів зовнішньої міграції
 - стимулювання повернення емігрантів на батьківщину
 - контроль за перетином державного кордону

Робимо висновки

- **Кількість жителів нашої планети становить понад 7,3 млрд осіб, кількість населення України — 42,7 млн осіб (без урахування АР Крим і Севастополя)**
- **Зміна кількості населення є результатом двох процесів: природного і механічного рухів населення**
- **Основні показники природного руху — це народжуваність, смертність і природний приріст**
- **Для багатьох країн Центральної Європи, у тому числі й України, характерна депопуляція**
- **Для регулювання демографічних процесів багато країн здійснюють демографічну політику**

ДОМАШНЄ ЗАВДАННЯ:

**Читати п 48, опрацювати матеріал
конспекту уроку, вчити поняття**